

Vzdělávací program školní družiny

Školní vzdělávací program pro školní družinu

Školní družina při Základní škole a mateřské škole Čachovice, příspěvková organizace

Adresa: Komenského 96, Čachovice, 294 43

Zřizovatel: obec Čachovice, Polní 48

MOTTO:

„Děti a hodiny nemůžeme pořád jen natahovat, musíme je taky někdy nechat běžet“

Jean Paul

Školní družina není pokračováním školního vyučování a neměla by být chápána ani jako pouhá sociální služba, jako hlídání dětí. Pedagogická práce ve školní družině má svá specifika - žákům zabezpečuje odpočinek, rekreaci, ale i zajímavé využití volného času. Dobře vytvořený program činností ve školní družině by měl mít pro žáka především funkci relaxační a socializační.

Žák by si v družině měl odpočinout, vytvářet a prohlubovat vztahy se svými vrstevníky, realizovat se v činnostech, které ho baví, poznávat a rozvíjet své zájmy.

Činnost ve školní družině rozvíjí žáka v dovednostech důležitých pro život ve společnosti a vybavuje ho žádoucími vědomostmi, dovednostmi, ale také postoji. Družina napomáhá posilovat osobnost každého žáka, pomáhá mu najít se, profilovat a dosáhnout úspěchu. Největší roli zde hrají - vhodná motivace, radost z činnosti, ctížádost, zvědavost a povzbuzování.

Důležitou úlohu má školní družina i v prevenci sociálně patologických jevů - šikana, kyberšikana, užívání návykových a psychotropních látek, apod.

A nesmíme zapomínat ani na to, že žák, který právě absolvoval školní vyučování, netouží potichu sedět a "být hodný! "

Obsah:

- Hygiena, ochrana zdraví a bezpečnost v školní družině
- Ekonomické, personální a materiální podmínky
- Cíle a kompetence
- Výchovně vzdělávací činnost v zájmovém vzdělávání
- Obsah zájmového vzdělávání
- Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- Program výchovy a vzdělání
- Délka a časový plán vzdělávání
- Možná rizika, která ovlivňují zájmové vzdělávání
- Přehled činností
- Časový plán činností

Příloha: Vnitřní řád ŠD I. + II., plán ŠD, Směrnice o přijímání žáků, Vyhláška o úplatě č. 5

Zpracovala: Lucie Kováčová, vedoucí vychovatelka ŠD

1. Hygiena, ochrana zdraví a bezpečnost v školní družině

- školní družina (dále jen ŠD) při Základní škole a mateřské škole Čachovice, příspěvková organizace naplňuje: tři oddělení ŠD do počtu 25 žáků, s možností mimořádně poskytnout čekání na první spoj /příchod zákonných zástupců/ do celkového počtu 30 žáků, v oddělení může být maximálně 5 zohledněných žáků s reedukací
- oddělení družiny prostorově využívají k odpočinkové činnosti prostorů ŠD. Podlahovou krytinou na oddech žáků je koberec, ostatní plocha – PVC
- prostor ŠD je vybaven umyvadly, odpovídajícím zářivkovým osvětlením, koberec je denně vysáván a PVC denně myté mokrou cestou, místnost je pravidelně větrána okny, skladba zaměstnání je tvořena každoročně s ohledem na rozvrh jednotlivých ročníků a přizpůsobena zájmovým útvarům
- při ranní docházce ve větší míře využívají zvláště mladší žáci ŠD k odpočinku na koberci, volí klidové aktivity – společenské hry, vyprávění, malování, starší žáci se mohou samostatně připravovat na výuku, opakovat učivo, číst si
- vzhledem ke skutečnosti, že svačínová přestávka probíhá u mladších žáků převážně po 1. vyučovací hodině, dbá při obědích ve školní jídelně vychovatelka na dostatečné stravování s ohledem na jídla, která žáci odmítají /po dohodě s rodiči/, rovněž dbá na dodržování správných návyků. Pití na odpolední ŠD - žáci konzumují vlastní pití přinesené z domova, popř. si dotočí pitnou vodu.
- do klidového režimu po obědě je denně zahrnut odpočinek, četba nebo poslech, výtvarná nebo hudební chvílka. Zájmová činnost je specifikována.
- ŠD využívá tělocvičnu ZŠ, sportovní areál školy, pořádá pravidelné vycházky do okolí, přizpůsobené výuce a času odchodů žáků.
- lékárna pro první pomoc je umístěna v ŠD, je přístupná k ošetření v dopoledních i odpoledních hodinách, telefonní čísla zákonných zástupců, v případě úrazu, jsou zapsána v TK ŠD (Bakaláři) + tištěná podoba v každém oddělení pro okamžité informování zákonných zástupců o úrazu žáka, vychovatelky aktivně ovládají ošetření žáka a jsou zdravotně proškoleny. O úrazu provede vychovatelka zápis do Knihy úrazů, která je zpravidla umístěna v ředitelně školy.
- žáky vyzvedává vychovatelka po skončení vyučování a odchází společně na oběd do školní jídelny nebo do ŠD
- po obědě se žáci převlékají do odpočinkového oblečení.
- na počátku školního roku jsou žáci poučeni o bezpečnosti a společenských normách v ZŠ, ŠD, ŠJ, na zahradě, při společných vycházkách a akcích. O poučení je veden záznam Bakalářích. V případě úrazu jsou žáci opětovně poučeni o bezpečnosti a je proveden zápis.
- Žáci 4. ročníků, kteří byli přijati, dle platných předpisů, k zájmovému vzdělávání se do určeného oddělení ŠD budou přemísťovat sami a to v době předem domluvené se zákonnými zástupci a tak bude i uvedeno v přihlášce do ŠD v souladu s rozvrhem a s ohledem na aktuální situaci.

- ŠD má zpracován a každoročně aktualizován Vnitřní řád ŠD, používá roční plán ŠD a týdenní skladbu činností, vychovatelky spolupracují na plánu školy a přizpůsobují se školním akcím.
- k bezproblémovému chodu ŠD je třeba vést žáky jednotlivých ročníků k příznivému sociálnímu klimatu, vzájemnému respektu, přátelskému vztahu ke spolužákům a pracovníkům školy, naučit je asertivně řešit konflikty – bránit se šikaně a sociálně - patologickým jevům, vychovatelka je nápomocna při řešení problémů žáků, vychovatelky spolupracují na řešení problémů s výchovným poradcem a preventistou
- vychovatelka spolupracuje se zákonnými zástupci na konzultacích, KR a je seznámena s Minimálním preventivním programem ZŠ

2. Ekonomické, personální a materiální podmínky

2. 1. Ekonomické:

- spotřeba tepla a světla je hrazena zřizovatelem v rámci rozpočtu obce pro ZŠ, spotřební materiál pro prezentaci školy a družiny je hrazen z neinvestičních nákladů
- prostředky na mzdu vychovatelky sleduje ředitelka školy
- úhrada neinvestičních nákladů žáka ve ŠD je ošetřena Vyhláškou č. 5. Úplata činí 150 Kč za žáka/měsíčně bez ohledu na délku pobytu ve ŠD. Platba probíhá převodem na účet školy 3× ročně vždy do 30. 9., do 31. 1. a 30. 4. nebo 2 x ročně nebo jednorázovou platbou na celý rok.

2. 2. Personální:

- vychovatelky ŠD: zařazeny dle kategorizace, každoročně se podílí na akreditovaných kurzech MŠMT ČR a programech dalšího vzdělávání pedagogů, využívají samostudium dle zákona č. 563/2004 Sb. k vlastnímu rozvoji v oboru a tvorbě ŠVP pro ŠD
- dle možností vedou vychovatelky zájmové kroužky žáků, dle vlastní specializace a osobního zaměření
- vychovatelky podporují všeobecný rozvoj žáků ve všech složkách vývoje, na škole velice úzce spolupracují s učiteli a vedou žáky ke vztahu ke své obci a rozvoji venkova /účast na společenských akcích vesnice - Vítání občánků, Výročí školy, Vánoční zvonění u kapličky, Všejské slavnosti Františka Josefa I., aj./

2. 3. Materiální:

- ŠD: stavebnice, stolní hry, sportovní náčiní, elektrická trouba, vařič, mikrovlnná trouba, notebook, koberec, domácí telefon, vinylové sedáky, sektorový nábytek, boxy na převlečení, molitanové kostky a podložky, lavice se sedáky, knihovny – šnek, ježek a šašek, kočárky, panenky, výtvarné potřeby, karty, kostky, umyvadla s teplou vodou, interaktivní tabule s dataprojektorem
- Sportovní areál u ZŠ

3. Cíle a kompetence v ŠD

3.1. Cíle

- vycházejí z obecných cílů vzdělávací soustavy § 2, odst. 2, Školského zákona, navazují na cíle, stanovené školním ŠVP vlastní ZŠ

3.1.1. Probouzet v žákovi kladný přístup ke škole, ke vzdělání, naučit jej rozlišovat čas práce a čas odpočinku a relaxace. Rozvíjet jeho osobní přístup k získávání nových vědomostí pro jeho osobní všeobecný rozhled - umožnit osvojení si strategie učení a motivovat pro celoživotní učení, podněcovat k tvořivému myšlení, logickému uvažování a řešení problémů, pomáhat rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi.

3.1.2. Výrazně motivovat nabízené zájmové činnosti a rozvíjet praktické dovednosti v zájmových činnostech, naučit vztahu k vlastnoručně vytvořenému výkresu, výrobku či naučené písničce, básničce, využívat dětské zvědavosti k samostatnému myšlení a tvoření vlastních prací, naučit uvědomění si vlastní práce a citu k vytvořené věci, zhodnotit svou činnost a uvědomit si sebe, svůj čas na práci a odpočinek, své chování a své postoje /psychohygienu/.

3.1.3. Naučit žáka správným zásadám chování ke spolužákům a vrstevníkům

- oslovování a zdravení, žádost o pomoc ve škole nebo při práci, nevyvolávat konfliktní situace, pomoc staršího mladšímu při činnostech
- samostatné řešení problému, vytvoření postoje k problému
- rozvíjet kamarádství, rozpoznání lidí ve třídě, skupině, družině
- vést ke komunikaci
- rozvíjet schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- vést k toleranci ke spolužákům jiné kultury, bez předsudků o společenských vrstvách a majetku

3.1.4. Naučit žáka správnému chování k pedagogům, občanům obce a ostatním dospělým

- oslovování a zdravení a poznat rozdíl od zdravení známých a dětí, zdravení a pomoc starším občanům v obci – setkávání při vystoupení, Vítání občánků, Dětského dne, Vánoční zvonění, apod.
- oslovování a etika při jednání s příchozími do školy
- rozpoznání špatného člověka, předcházení a prevence před vlastním ohrožením, využití preventivního protidrogového programu a šikany formou socializačních her a vést k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a hodnotám
- vytvářet potřebu projevu pozitivních citů, rozvíjet vnímavost a citové vztahy k lidem

3.1.5. Vést žáka aktivně ke vztahu k vlastnímu zdraví, zdravému prostředí ve společnosti a přírodě

- učit žáky aktivně chránit zdraví a být za něj zodpovědný
- účastnit se školního programu v oblasti environmentální výchovy
- vysvětlovat neznalé či nepochopené pojmy /ekologie apod./
- využívat akcí Minimálního preventivního programu proti šikaně a protidrogového programu
- využívat vycházek a výletů do okolí

3.2. Konkrétní cíle vzdělávání

- vést žáky ke smysluplnému využití volného času
- umět se orientovat v nabídce činností
- vypěstovat potřebu aktivně trávit volný čas
- respektovat pravidla života v kolektivu (učit se komunikovat a spolupracovat)

3.2.1. Dílčí výchovné cíle:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj komunikačních dovedností
- rozvoj objektivního hodnocení svého chování
- ovládání negativních citových reakcí
- poznání sama sebe a uplatnění se ve skupině
- formování životních postojů
- nacházení nových vazeb a souvislostí mezi získanými poznatky z výuky tematického celku "Člověk a jeho svět"

3.3. Kompetence

– jsou utvářeny průběhu celého období navštěvování školní družiny

3.3.1. k učení – žák pochopí nutnost přípravy na vyučování, aktivně se účastní didaktických her, v rámci sebevzdělávání samostatně čte a třídí informace, používá encyklopedie, internet a zdokonaluje se v problémových předmětech /Sebevzdělávání/

3.3.2. komunikativní – žák je schopen aktivního naslouchání, dodržování pravidel, je schopen srozumitelného projevu, učí se formou her neagresivním způsobem vyjádřit svůj nesouhlas, samostatně se vyjadřuje (prosba, omluva, požádání, pozdrav,...), pomocí her, pohádek se učí samostatnému a slušnému vystupování

3.3.3. sociální a personální – podílí se na utváření příjemné atmosféry ve skupině, přispívá

k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá / socializační hry, besedy,.../

3.3.4. občanské – respektuje přesvědčení druhých lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, chápe základní principy zákonů a společenských norem, je si vědom svých práv a povinností /seznámení s řádem ZŠ a ŠD, Úmluvou dětských práv spojenou s povinnostmi/, chrání a oceňuje a podílí se na kulturním a historickém dědictví a aktivně se zapojuje do kulturního života / Den otevřených dveří ZŠ, vánoční vystoupení, Den matek, vstup prvňáků do ZŠ, apod./, chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy /Den Země, třídění druhotných surovin, Uklid'me Česko, společný sběr starého papíru a PET - víček, Zdravé zuby, besedy, projekt: Zahrada součást školy, Lidové zvyky a tradice.../

3.3.5. pracovní a trávení volného času – používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, pracuje kvalitně s výhledem nejen na funkčnost, ale i citový výsledek výrobku, využívá svých získaných zkušeností v zájmu vlastního rozvoje a přípravy na povolání /pracovně-technická činnost a kroužek výtvarné a rukodělné činnosti aj.), v oblasti využití počítačové techniky se zapojuje do přípravy na vyučování formou opakování nabytých vědomostí využitím školních výukových programů, umí zadat jednoduché vyhledávání na internetu, umí účelně a smysluplně využít volný čas, rozvíjí své zájmy, umí odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času

3.3.6. řešení problémů – vnímá problémy kolem sebe, umí je řešit, promýšlí, plánuje, hledá vhodné způsoby k řešení, rozlišuje správná a chybná řešení, je kreativní a houževnatý

4. Výchovně vzdělávací činnost v zájmovém vzdělávání

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje:

- pravidelnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování
 - každodenní zaměstnání dle týdenní skladby ŠD
- příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování
 - akce nejen pro žáky ze ŠD, ale i pro rodiče a veřejnost (Vítání občánků, Vánoční zvonění u kapličky, vystoupení pro seniory) podzimní, zimní, jarní, výtvarné dílny (Vánoce, Velikonoce), projekty
- využitím otevřené nabídky spontánních činností

- přesně vymezený časový úsek v denním režimu a v týdenní skladbě ŠD (ranní ŠD, při klidových činnostech po obědě, část pobytu venku)

Osobnostně orientovaný program je založený na integrovaném vzdělávání hrou, na činnostech a prožitcích žáků a umožňuje pracovat s tematickými celky, jejichž realizace spočívá nejen v řízených činnostech žáků. Je dobré využívat běžných životních situací i nahodile vzniklých okolností a příležitostí. Vychovatelky si zpracovávají pro své oddělení program, aby mohly co nejlépe požadavky a pravidla koncipované pro celou družinu aplikovat v konkrétních podmínkách oddělení.

5. Obsah zájmového vzdělávání

- 1) pracovní, technické činnosti
- 2) přírodovědné činnosti
- 3) sportovní, tělovýchovné a turistické činnosti
- 4) esteticko - výchovné činnosti
- 5) společensko - vědní činnosti

Konkrétní podobu obsahu zájmového vzdělávání si vytváří vychovatelka samostatně jako nabídku činností, kterými žáky zaujme a vede je k získání nových dovedností a zkušeností převážně prožitkovou formou. Ve ŠD je dostatek prostoru k tvořivé práci, vychovatelka ji může volně přizpůsobovat v rámci svého oddělení konkrétním žákům a upravovat ji v souladu s dosavadní poznatkovou zkušeností žáků a s jejich aktuálními zájmy.

6. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vytváříme optimální podmínky pro rozvoj osobnosti dětí, pro jejich učení i komunikaci s ostatními ať už u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami nebo u dětí mimořádně nadaných nebo u dětí, které speciální vzdělávací potřeby nemají. Cíle i záměry zájmového vzdělávání jsou pro všechny děti společné. ŠD plně respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte.

7. Program výchovy a vzdělávání

- je inspirován kapitolou RPV pro 1. stupeň „Člověk a jeho svět“, je tvořen dle podmínek typu školy, s ohledem na umístění školy – vesnická ZŠ a s ohledem na dojíždění žáků

7.1 Místo, kde žijeme

7.1.1. domov: okruh rodiny a jejích členů, organizace života rodiny, zdravé prostředí v rodině, posílení vztahu k rodině, výroba dárků pro členy rodiny, spolupráce s rodinou

7.1.2. škola: vstup do školy, bezpečná cesta do školy, okolí školy, školní režim, vytvoření kladného vztahu ke škole, Den otevřených dveří ZŠ a ŠD, reprezentace školy ve výtvarných, pohybových soutěžích a vystoupeních, na přehlídkách zájmové činnosti,...

7.1.3. obec, kde žijeme: důležitá místa v obci, OÚ, obchod, pošta, knihovna, spolupráce se spolky, doprava, podíl na prezentaci vlastními pracemi žáků, účast na akcích obce či příprava akcí pro spoluobčany

7.1.4. region Mladoboleslavsko a okolí: muzeum B. Smetany v Jabkenicích, obora v Jabkenicích, muzeum Milovicka, muzeum Mladoboleslavska, Hradiště a hrad knížete Boleslava, Městské divadlo, Cinestar Mladá Boleslav, Hálkovo divadlo Nymburk, dopravní hřiště v Mladé Boleslavi, Botanicus - Ostrá, hrad Kost, údolí Plakánek, město Sobotka- památník F. Šrámka, hrad Bezběz, Máchovo jezero, Český ráj – Valdštejn, Humprecht, Hrubý Rohozec, Trosky, Dětenice, Mnichovo Hradiště, Potštejn, Pokličky, Drábské světničky, Malá Skála, aj. (návštěvy případně ve spolupráci s učiteli)

7.1.5. naše vlast: pojem vlastenectví – národ, vysvětlení historie dle Starých pověstí českých, Praha – hlavní město a její památky, ostatní významná města a místa v ČR / dle krajů, návštěvy z rodiny, chráněné památky a území CHKO a Národní parky/, atd.

7.2. Lidé kolem nás

7.2.1. soužití lidí – v rodině, v kolektivu třídy a družiny, v zaměstnání, na ulici, základní komunikace mezi lidmi, jiná kultura – etnika, hry k porozumění

7.2.2. chování mezi lidmi – pravidla slušného chování /umím pozdravit starší a dospěláky, chovám se správně i ke spolužákům/ , principy demokracie /“ **Řekni mi svůj názor, budu naslouchat, mám problém – vyslyš mě**“/

7.2.3. vlastnictví – soukromé / neber, co není tvé/, veřejné / máme společné hračky, nerozbíjej nebo se přiznej, společně budeme uklízet/, hospodaření s penězi /na autobus,..../ aj.

7.2.4. právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dětí, související povinnosti dle brožury Dětská práva „Vím, co smím“, spolupráce s charitou /nákup upomínkových předmětů, Čachovický maraton, celoškolské projekty, besedy, aj./

8. Lidé a čas

- správný režim dne při docházce do školy, správné využití volného času /ne pouze TV a PC/ při sportu, pohybu, rozdělení ročních období do zájmových aktivit /sběr přírodnin, sáňkování a bruslení v zimě, lidové zvyky a tradice – Vánoce, Masopust, vynášení Morany, Velikonoce,..../, jarní hry dětí – probouzení přírody po zimě, letní aktivity – výlety, jízda na kole, Den dětí,..../

9. Rozmanitost přírody

- tematické vycházky do okolí školy a blízkých lesů, práce s přírodním materiálem, výchova k ekologii, podílení se na sběru starého papíru a beseda o důležitosti třídění odpadů, poučné besedy o přírodě, popř. návštěva ZOO Chleby a jiných zoologických zahrad – Praha, Liberec, Zahrady DDM, Ekocentrum Mladá Boleslav, centrum Huslík Poděbrady, aj.

10. Člověk a jeho zdraví

- v návaznosti na učivo rozvíjet zkušenosti s ošetřením nemocného nebo zraněného, naučit používat potřebná telefonní čísla a učit jak zavolat pomoc, podíl na Minimálním preventivním programu školy a prevenci šikany, pitný režim, ochrana svého zdraví, dopravní výchova, bezpečná cesta do školy a ze školy, pohyb na komunikacích, pobyt na čerstvém vzduchu, vhodné oblečení na různé činnosti, apod., /návěk první pomoci, hry, soutěže, pohybové aktivity/

11. Délka a časový plán vzdělávání

- vzdělávací program ŠD je sestaven pro žáky 1. stupně ZŠ. Vychovatelky z nabídky obsahu vzdělávání operativně zařazují zájmové aktivity a mají tak možnost kreativně reagovat na možné měnící se podmínky.
- Mohou propojovat či přesouvat témata během docházky účastníků do školského zařízení. Časový plán je součástí obsahu vzdělávání.
- Délka vzdělávání ve školní družině je dána věkovou kategorií žáků naší školy, tj. především prvního stupně ZŠ.

12. Možná rizika, která ovlivňují zájmové vzdělávání

- časová rozdílnost při nástupu žáků do ŠD - více ročníků v oddělení
- odchody a návraty žáků ze zájmových kroužků zpět do ŠD během její činnosti
- zapomnětlivost žáků – hledání částí oděvů, pomůcek, zdravotní potíže žáků (alergie, nevolnost, apod.)

Zpracovala: Lucie Kováčová, vedoucí vychovatelka ŠD

V Čachovicích dne: 1. 9. 2012

Mgr. Helena Tomášová
ředitelka školy

Aktualizace: 24. 8. 2022

Ing. Monika Nejedlá
ředitelka školy